

Ako pripraviť región na dôsledky zmeny klímy? Banskobystrický kraj spojil obce, odborníkov aj záchranné zložky

17.7.2026 - | Banskobystrický samosprávny kraj

Extrémne horúčavy, sucho, prívalové dažde, povodne či požiare už nie sú výnimočnými udalosťami, ale realitou, s ktorou sa mestá a obce stretávajú čoraz častejšie. Ako pripraviť Banskobystrický kraj na tieto výzvy a posilniť jeho odolnosť voči zmene klímy, bolo hlavnou témou Regionálneho klimatického fóra, ktoré zorganizoval Banskobystrický samosprávny kraj koncom mája.

Na podujatí sa zišlo viac ako 110 účastníkov zo 70 organizácií – zástupcovia samospráv, štátnej správy, odborných a akademických inštitúcií, záchranných zložiek, lesníkov, vodohospodárov, projektových organizácií aj mimovládneho sektora. Fórum potvrdilo, že klimatická odolnosť už dávno nie je iba environmentálnou témou. Dotýka sa bezpečnosti obyvateľov, územného plánovania, investícií aj krízového riadenia.

„Obce už dnes riešia dôsledky extrémneho počasia veľmi konkrétne – od ochrany obyvateľov až po zvládanie mimoriadnych situácií. Zároveň si musíme uvedomiť, že klimatické riziká nezasahujú všetkých rovnako a je dôležité pozeráť sa na klimatickú odolnosť cez optiku obyvateľov a ich rôznych životných situácií. Najzraniteľnejší sú často seniori, ľudia so zdravotným znevýhodnením, obyvatelia odľahlejších regiónov či marginalizované komunity, pretože môžu byť počas mimoriadnych udalostí zasiahnutí najviac,“ zdôraznila podpredsedníčka Banskobystrického samosprávneho kraja Božena Kováčová.

Dve tretiny samospráv zažili dopady extrémneho počasia

Dôležitosť tejto témy potvrdzujú aj priebežné výsledky prieskumu medzi samosprávami v kraji. Zo zapojených 93 miest a obcí až 68 % uviedlo, že za posledných desať rokov zažili vážnu udalosť spojenú s extrémnym počasím. Zároveň 61 % samospráv nemá spracovaný adaptačný alebo klimatický plán.

Najčastejšie problémy súvisia s vodou, od dlhodobého sucha až po prívalové dažde a povodne. Zároveň dopady extrémneho počasia obce pociťujú aj inak – čelia výpadkom elektriny, poškodeniu infraštruktúry či škodám na majetku.

Samosprávy majú teda s dôsledkami extrémneho počasia konkrétnu skúsenosť, no zároveň potrebujú praktickú podporu pri plánovaní, rozhodovaní a príprave opatrení.

Za najväčšie prekážky pri príprave adaptačných opatrení označujú nedostatok financií, odborných kapacít, techniky a administratívnu náročnosť projektov.

Program fóra prepájal dáta, odborné poznatky a príklady dobrej praxe. Účastníci predstavili klimatické scenáre pre región, hodnotenie a manažment rizík aj možnosti využívania dát pri rozhodovaní. Nechýbali ani skúsenosti z práce dobrovoľných hasičov, vodohospodárov, lesníkov či organizácií venujúcich sa ochrane prírody.

Mapy, ktoré ukazujú riziká povodní a požiarov

Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK) predstavil na konferencii výstupy projektu CLIMAAX, ktorý je zameraný na hodnotenie rizík povodní a požiarov. Tieto dáta kraj sprístupnil aj prostredníctvom online mapových aplikácií na stránke Klima HUB.

Diskusie zároveň ukázali, že rovnako dôležité ako kvalitné dáta či pripravenosť zásahových zložiek je aj spolupráca medzi inštitúciami, zdieľanie skúseností a koordinácia.

„Mapy ukazujú, kde sa môžu riziká sústrediť. Obce a ďalší aktéri z územia však ukazujú, ako tieto riziká vyzerajú v praxi. Až keď dáta prepojíme so skúsenosťami ľudí, môžu sa stať skutočnou oporou pri rozhodovaní o tom, aké opatrenia región potrebuje,“ uviedla Andrea Rúfusová, koordinátorka projektu CLIMAAX za Banskobystrický samosprávny kraj.

Pavol Polák z Daphne – Inštitútu aplikovanej ekológie zároveň doplnil, že ak majú adaptačné opatrenia v území dlhodobo fungovať, nestačí ich odborne navrhnuť. Dôležité je, aby im obyvatelia rozumeli, prijali ich a postupne sa s nimi zžili.

Výstupy z Regionálneho klimatického fóra ukázali, že v kraji máme veľa odborných poznatkov, skúseností aj dobrých príkladov z praxe. Problémom však často je, že sa tieto informácie nedostanú k ľuďom, ktorí ich potrebujú pri plánovaní a rozhodovaní, alebo sa nepremenia na konkrétne opatrenia. Účastníci preto za najdôležitejšie označili lepšie dostupné a zrozumiteľné dáta, väčšiu odbornú podporu pre obce, pripravenosť techniky a záchranných zložiek, dôraz na prevenciu a plánovanie, pomoc pri príprave projektov a financovaní aj pravidelnú spoluprácu medzi aktérmi v území.

Zároveň pomenovali aj rozdielne výzvy pri jednotlivých rizikách. Pri povodniach zaostáva najmä prevencia, pri požiaroch rastúce riziko čoraz viac naráža na limity kapacít a sucho si vyžaduje dlhodobé riešenia, ktoré prepájajú vodu, pôdu, lesy, poľnohospodárstvo, zdravie aj fungovanie obcí.

BBSK chce pokračovať v dialógu

Ambíciou Banskobystrického samosprávneho kraja je otvárať diskusiu o tejto mimoriadne aktuálnej téme aj naďalej. Regionálne klimatické fórum ukázalo, že takýto dialóg je potrebný.

Aktivity BBSK v tejto oblasti nadväzujú aj na jeho zapojenie do Misie Európskej únie Adaptácia na zmenu klímy, ktorá podporuje regióny pri zvyšovaní ich odolnosti voči dôsledkom klimatickej zmeny.

<https://www.bbsk.sk/aktuality/ako-pripravit-region-na-dosledky-zmeny-klimy-banskobystricky-kraj-sp-ojil-obce-odbornikov-aj-zachranne-zlozky>